

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Małgorzata Czarторыska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Zbigniewa Siejbika

w sprawie **mjr. M. S., mjr. B. P. i por. A. D.** oskarżonych z art. 231 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 stycznia 2024 r.,

apelacji, wniesionych przez prokuratora na niekorzyść i obrońców mjr. M. S. i por.

.A. D.,

od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt So. 20/22,

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że

1) w odniesieniu do mjr. M. S.:

a) uchyla pkt I.2 wyroku;

b) w miejsce rozstrzygnięcia o karze zawartego w pkt I.1 na podstawie art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. oraz na podstawie art. 33 § 1 k.k. wymierza oskarżonemu karę 250 (dwieście pięćdziesiąt) stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 20 (dwadzieścia) złotych;

2) w odniesieniu do por. A. D.:

a) uchyla pkt IV.2 wyroku;

b) w miejsce rozstrzygnięcia o karze zawartego w pkt IV.1, na podstawie art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. oraz na podstawie art. 33 § 1 k.k. wymierza oskarżonej karę 250 (dwieście pięćdziesiąt) stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 20 (dwadzieścia) złotych;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. wymierza oskarżonym mjr. M. S. i por. A. D. po 500 (pięćset) złotych tytułem opłat za obie instancje;

IV. kosztami postępowania sądowego w odniesieniu do mjr. B. P. obciąża Skarb Państwa, zaś w odniesieniu do mjr. M. S. i por. A. D. obciąża oskarżonych i Skarb Państwa w częściach na nich przypadających.

[PGW]

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy odstąpił od sporządzenia uzasadnienia wyroku na formularzu przewidzianym w art. 99a k.p.k. uznając, że sporządzenie motywacyjnej części orzeczenia w tradycyjnej formie, zagwarantuje stronie prawo do rzetelnego procesu odwoławczego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2020 r., I KA 1/20).

M. M. S. został oskarżony o to, że;

1. „w okresie od 6 do 17 lutego w G., pełniąc służbę na stanowisku szefa sekcji personalnej (S-1) 3 batalionu [...] 1 Brygady [...] w G., działając w celu osiągnięcia korzyści osobistej przez plut. rez. R. W., kpt. mar. D. O., kpt. D. C., kpt. S. K. przejawiającej się możliwością wyjazdu na misję wojskową poza granicami kraju, wspólnie i w porozumieniu z mjr. B. P., pełniącym służbę na stanowisku zastępcy dowódcy 3 batalionu [...] 1 Brygady [...] oraz por. A. D., pełniącą służbę na stanowisku oficera sekcji operacyjnej (S-3) batalionu [...] 1

Brygady [...], w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, nie dopełnił ciężących na nim obowiązków w postaci zorganizowania i przeprowadzenia szkolenia Close Air Support i Close Combat Support, wymaganych w przypadku udziału w misji poza granicami państwa w [...], które wynikały z wytycznych Inspektora Szkolenia nr [...] z dnia 14 grudnia 2018 roku w ten sposób, że zorganizował fikcyjne szkolenie i sfalszował dokumentację szkoleniową, mającą potwierdzić przeprowadzenie wymienionego szkolenia w dniu 12.02.2020 r., a następnie, jako funkcjonariusz publiczny będąc osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu, poświadczył nieprawdę o przeprowadzeniu szkolenia w dokumentach mających znaczenie prawne poprzez podanie nieprawdziwych danych do rozkazu dziennego nr [...] z dnia 12 lutego 2020 r. oraz meldunku z dnia 17 lutego 2020 r. przekazanego do Dowódcy [...] PKW [...], tj. o czyn z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.”;

2. „w dniu 14 maja 2021 r. w G., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem [...] Gospodarczy w B. na kwotę 135 zł poprzez wprowadzenie w błąd wyżej wymienioną jednostkę polegający na tym, że – wbrew § 13 rozporządzenia MON z dnia 16 lipca 2014 r. w sprawie należności pieniężnych żołnierzy zawodowych za przeniesienia, przesiedlenia i podróże służbowe (Dz.U.2014.1003 w brzmieniu obowiązującym do dnia 13 lipca 2022 r.) – przedłożył do rozliczenia polecenie wyjazdu służbowego nr [...] oraz pisemne oświadczenie, iż w okresie od 10 maja 2021 r. do 13 maja 2021 r. nie korzystał z bezpłatnych noclegów, podczas gdy w tym okresie korzystał z bezpłatnego noclegu w internacie garnizonowym w W., działając tym samym na szkodę [...] Gospodarczego w B., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.;

M. B. P. został oskarżony o to, że:

3. „w okresie od 6 do 17 lutego w G., pełniąc służbę na stanowisku zastępcy dowódcy 3 batalionu [...] 1 Brygady [...] w G., działając w celu osiągnięcia korzyści osobistej przez plut. rez. R. W., kpt. mar. D. O., kpt. D. C., kpt. S. K. przejawiającej się możliwością wyjazdu na misję wojskową poza granicami kraju, wspólnie i w porozumieniu z mjr. M. S., pełniącym służbę na stanowisku

szefa sekcji personalnej (S-1) 3 batalionu [...] 1 Brygady [...] oraz por. A. D., pełniącą służbę na stanowisku oficera sekcji operacyjnej (S-3) batalionu [...] 1 Brygady [...], w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, nie dopełnił ciążących na nim obowiązków w postaci zorganizowania i przeprowadzenia szkolenia Close Air Support i Close Combat Support, wymaganych w przypadku udziału w misji poza granicami państwa w [...]u, które wynikały z wytycznych Inspektora Szkolenia nr [...] z dnia 14 grudnia 2018 roku w ten sposób, że zorganizował fikcyjne szkolenie i sfałszował dokumentację szkoleniową, mającą potwierdzić przeprowadzenie wymienionego szkolenia w dniu 12.02.2020 r., a następnie, jako funkcjonariusz publiczny będąc osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu, poświadczył nieprawdę o przeprowadzeniu szkolenia w dokumentach mających znaczenie prawne poprzez podanie nieprawdziwych danych do rozkazu dziennego nr [...] z dnia 12 lutego 2020 r. oraz meldunku z dnia 17 lutego 2020 r. przekazanego do Dowódcy [...] PKW [...], tj. o czyn z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.”;

Porucznik A. D. zarzucono, że:

4. „w okresie od 6 do 17 lutego w G., pełniąc służbę na stanowisku oficera sekcji operacyjnej (S-1) 3 batalionu [...] 1 Brygady [...] w G., działając w celu osiągnięcia korzyści osobistej przez plut. rez. R. W., kpt. mar. D. O., kpt. D. C., kpt. S. K. przejawiającej się możliwością wyjazdu na misję wojskową poza granicami kraju, wspólnie i w porozumieniu z mjr. B. P., pełniącym służbę na stanowisku zastępcy dowódcy 3 batalionu [...] 1 Brygady [...] oraz mjr. M. S., pełniącym służbę na stanowisku szefa sekcji personalnej (S-1) batalionu [...] 1 Brygady [...], w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, nie dopełniła ciążących na niej obowiązków w postaci zorganizowania i przeprowadzenia szkolenia Close Air Support i Close Combat Support, wymaganych w przypadku udziału w misji poza granicami państwa w [...]u, które wynikały z wytycznych Inspektora Szkolenia nr [...] z dnia 14 grudnia 2018 roku w ten sposób, że zorganizowała fikcyjne szkolenie i sfałszowała dokumentację szkoleniową, mającą potwierdzić przeprowadzenie wymienionego szkolenia w dniu 12.02.2020 r., a następnie,

jako funkcjonariusz publiczny będąc osobą uprawnioną do wystawienia dokumentu, poświadczyła nieprawdę o przeprowadzeniu szkolenia w dokumentach mających znaczenie prawne poprzez podanie nieprawdziwych danych do rozkazu dziennego nr [...] z dnia 12 lutego 2020 r. oraz meldunku z dnia 17 lutego 2020 r. przekazanego do Dowódcy [...] PKW [...], tj. o czyn z art. 231 § 2 k.k. w zb. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.”.

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2023 r., sygn. akt So 20/22, Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu

1. uznał majora M. S. za winnego tego, że w dniach od 6 lutego 2020 roku do 17 lutego 2020 roku, w G., działając umyślnie, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, jako żołnierz zawodowy na stanowisku szefa sekcji personalnej (S-1) w 3 batalionie [...] w G., wspólnie i w porozumieniu z por. A. D., jako żołnierzem zawodowym na stanowisku młodszego oficera w sekcji operacyjnej (S-3) 3 batalionu [...] w G., współdziałał z nią w niedopełnieniu przez nią obowiązków służbowych w postaci niewykonania polecenia wydanego przez dowódcę macierzystej jednostki wojskowej, a dotyczącego zorganizowania szkolenia uzupełniającego z zakresu CCA „Combat Close Attack” i CAS „Close Air Support” wynikającego z zalecenia pokontrolnego zespołu certyfikacyjnego skierowanego przez 1 [...] w B. do dowódcy NEWL [...] PKW [...], którym był dowódca 3 [...] w G.– w ten sposób, że współdziałając z por. A. D. brał udział w działaniach pozorujących zorganizowanie takiego szkolenia, które w rzeczywistości nie zostało przez nich zrealizowane, w tym m.in. poprzez:

- pozorowane wzywanie dwójki uczestników spoza 3 [...] w G. na szkolenie w dniu 12 lutego 2020 roku, z poinformowaniem ich, że na to szkolenie mają się nie stawiać,
- uzgadnianie i przygotowanie merytorycznej treści projektu punktu do rozkazu dziennego jednostki wojskowej, a następnie zapewnienie w macierzystej jednostce wojskowej podania tego punktu do rozkazu dziennego Nr [...], podpisanego w dniu 12 lutego 2020 roku przez pełniącego obowiązki dowódcy 3 [...] w G., w którym to punkcie rozkazu poświadczono nieprawdę co do tego, iż w dniu 12 lutego 2020 roku

odbyło się dodatkowe szkolenie z zakresu „Combat Close Attack” i „Close Air Support” dla żołnierzy NSE [...] PKW [...] nieuczestniczących w wyżej wymienionym szkoleniu,

- zapewnianie dowódcy 3 [...] w G. o zrealizowaniu postawionego zadania i informowaniu go o świadomości por. A. D. co do powinności wysłania meldunku o zorganizowaniu szkolenia, jak i informowanie jej o tym fakcie, prowadzeniu z nią rozmów telefonicznych na ten temat, w następstwie czego doszło do przygotowania i wysłania przez por. A. D. merytorycznej treści projektu meldunku dla dowódcy 3 [...] w G., skierowanego do Dowódcy [...] PKW [...] – 2 BZ w Z., dotyczącego usunięcia usterek stwierdzonych podczas procesu certyfikacji kontyngentu, podpisanego dnia 17 lutego 2020 roku przez dowódcę 3 [...] w G., w którym to meldunku poświadczono nieprawdę, iż szkolenie z zakresu „Combat Close Attack” i „Close Air Support” dla żołnierzy NSE [...] PKW [...] zostało przeprowadzone w dniu 12 lutego 2020 roku, czym działał wraz z por. A. D. umyślnie na szkodę interesu publicznego, tj. na szkodę dyscypliny wojskowej oraz wiarygodności szkoleniowej wojska, w tym 3 batalionu [...] w G., przeznaczonego do szkolenia i wydzielania sił i środków do zabezpieczenia [...] jednostek wydzielonych do działania poza granicami kraju, jak też umyślnie współdziałając z por. A. D. w procesie przygotowania i przedstawienia powyżej wymienionych: projektu punktu do rozkazu dziennego z dnia 12 lutego 2020 roku oraz projektu meldunku z dnia 17 lutego 2020 roku, poprzez podstępne wprowadzenie w błąd co do zorganizowania szkolenia, wyłudził poświadczenie nieprawdy w dokumencie przez dowódcę jednostki oraz osobę pełniącą obowiązki dowódcy jednostki wojskowej, tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 21 § 2 k.k. w zb. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to:

1. na podstawie art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 7 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby;

2. na mocy art. 71 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 20 złotych;
3. na mocy art. 43b k.k. orzekł wobec oskarżonego podanie wyroku do publicznej wiadomości poprzez odczytanie sentencji wyroku dotyczącej oskarżonego, na zebraniu żołnierzy zawodowych 3 batalionu [...] w G. oraz 1 [...] Brygady [...] w B.;
4. uniewinnił oskarżonego majora M. S. od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., opisanego w pkt II aktu oskarżenia;
5. uniewinnił oskarżonego majora B. P. od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.;
6. oskarżoną porucznik A. D. uznał za winną tego, że:
 - w dniach od 6 lutego 2020 roku do 17 lutego 2020 roku, w G., działając umyślnie, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, jako żołnierz zawodowy na stanowisku młodszego oficera w sekcji operacyjnej (S-3) w 3 batalionie [...] w G., nie dopełniła obowiązków służbowych w postaci niewykonania polecenia wydanego przez dowódcę macierzystej jednostki wojskowej, a dotyczącego zorganizowania szkolenia uzupełniającego z zakresu CCA „Combat Close Attack” i CAS „Close Air Support” wynikającego z zalecenia pokontrolnego zespołu certyfikacyjnego skierowanego przez 1 [...] w B. do dowódcy NEWL [...] PKW [...], którym był dowódca 3 [...] w G., przy czym współdziałała w tym zakresie wspólnie i w porozumieniu z kpt. M. S., żołnierzem zawodowym na stanowisku szefa sekcji personalnej (S-1) w tym batalionie, w działaniach pozorujących zorganizowanie takiego szkolenia, które w rzeczywistości nie zostało przez nich zrealizowane, w tym m.in. poprzez:
 - pozorowane wzywanie dwójki uczestników spoza 3 [...] w G. na szkolenie w dniu 12 lutego 2020 roku, z poinformowaniem ich, że na to szkolenie mają się nie stawiać,
 - przygotowanie merytorycznej treści projektu punktu do rozkazu dziennego jednostki wojskowej, a następnie zapewnienie w macierzystej jednostce wojskowej podania tego punktu do rozkazu dziennego Nr [...], podpisanego w dniu 12 lutego 2020 roku przez

pełniącego obowiązki dowódcy 3 [...] w G., w którym to punkcie rozkazu poświadczono nieprawdę co do tego, iż w dniu 12 lutego 2020 roku odbyło się dodatkowe szkolenie z zakresu „Combat Close Attack” i „Close Air Support” dla żołnierzy NSE [...] PKW [...] nieuczestniczących w wyżej wymienionym szkoleniu,

- przygotowanie merytorycznej treści projektu meldunku dla dowódcy 3 [...] w G., skierowanego do Dowódcy [...] PKW [...] – 2 BZ w Z., dotyczącego usunięcia usterek stwierdzonych podczas procesu certyfikacji kontyngentu, podpisanego dnia 17 lutego 2020 roku przez dowódcę 3 [...] w G., w którym to meldunku poświadczono nieprawdę, iż szkolenie z zakresu „Combat Close Attack” i „Close Air Support” dla żołnierzy NSE [...] PKW [...] zostało przeprowadzone w dniu 12 lutego 2020 roku,

czym działała wraz z mjr. M. S. umyślnie na szkodę interesu publicznego, tj. na szkodę dyscypliny wojskowej oraz wiarygodności szkoleniowej wojska, w tym 3 batalionu [...] w G., przeznaczonego do szkolenia i wydzielania sił i środków do zabezpieczenia [...] jednostek wydzielonych do działania poza granicami kraju, jak też umyślnie współdziałając z mjr. M. S. w procesie przygotowania i przedstawienia powyżej wymienionych: projektu punktu do rozkazu dziennego z dnia 12 lutego 2020 roku oraz projektu meldunku z dnia 17 lutego 2020 roku, poprzez podstępne wprowadzenie w błąd co do zorganizowania szkolenia, wyłudziła poświadczenie nieprawdy w dokumencie przez dowódcę jednostki oraz osobę pełniącą obowiązki dowódcy jednostki wojskowej, tj. popełnienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to:

1. na mocy art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył jej karę 9 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby;
2. na mocy art. 71 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzył jej karę 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 20 złotych;
3. na mocy art. 43b k.k. orzekł wobec oskarżonej podanie wyroku do publicznej wiadomości poprzez odczytanie sentencji wyroku dotyczącej oskarżonej, na

zebraniu żołnierzy zawodowych 3 batalionu [...] w G. oraz 1 [...] Brygady [...] w B.;

4. rozstrzygnął o kosztach w ten sposób, że:
 1. stwierdził, że w części uniewinniającej mjr. M. S. koszty sądowe ponosi Skarb Państwa;
 2. stwierdził, że w części uniewinniającej mjr. B. P. koszty sądowe ponosi Skarb Państwa;
 3. zasądził od mjr. M. S. na rzecz Skarbu Państwa 225,78 zł tytułem zwrotu wydatków oraz wymierzył mu 380 złotych tytułem opłaty;
 4. zasądził od por. A. D. na rzecz Skarbu Państwa 242,44 zł tytułem zwrotu wydatków oraz wymierzył jej 380 zł tytułem opłaty.

Opisany wyrok został zaskarżony apelacjami wywiedzionymi przez prokuratora oraz obrońców oskarżonych mjr. M. S. oraz por. A. D..

Prokurator zaskarżył wyrok „na niekorzyść oskarżonych mjr M. S., por. A. D. i mjr. B. P. w części dotyczącej pkt I, III i IV” i zarzucił:

1. naruszenie prawa procesowego, tj. przepisów art. 4 i 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, wybiórczej i jednostronnej oceny zebranego materiału dowodowego, dokonanej z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów i przeprowadzonej wyłącznie na korzyść oskarżonych, która to okoliczność miała wpływ na treść zapadłego orzeczenia, wyrażający się w uznaniu przez Sąd I instancji, że zebrany materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, iż:
 1. oskarżony mjr B. P. działał umyślnie i współdziałał z pozostałymi oskarżonymi w niewykonaniu polecenia zorganizowania szkolenia z CAS i CCA, a także podpisując rozkaz dzienny nr [...] z dnia 12.02.2020 r. poświadczył w nim nieprawdę o odbyciu tego szkolenia, albowiem nie wiedział, iż szkolenie to zorganizowane przez oskarżonych M. S. i A. D. jest fikcyjne, a tym samym jego działanie wyczerpały znamiona przestępstwa z art. 231 k.k. i art. 271 k.k., podczas gdy prawidłowa ocena zebranego materiału dowodowego, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania, wiedzy i doświadczenia

- życiowego, prowadzi do wniosku, że oskarżony popełnił zarzucane mu przestępstwo,
2. oskarżeni mjr M. S. i por. A. D., działając wspólnie i w porozumieniu z oskarżonym mjr. B. P., swoim czynem wypełnili znamiona również zarzucanego im przestępstwa z art. 271 § 3 k.k., zamiast przyjętego przez Sąd art. 272 k.k., co wynikało z uniewinnienia oskarżonego mjr. B. P., podczas gdy prawidłowa ocena zebranego materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że oskarżeni działali w ramach porozumienia przestępczego, a mjr B. P. podpisując rozkaz nr [...] z 12 lutego 2020 r. wiedział, że szkolenie organizowane przez M. S. i A. D. miało charakter fikcyjny,
 3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a mający wpływ na jego treść, wyrażający się w błędnym ustaleniu, że zeznania kpt. W. Z., w których konsekwentnie podawał, że w dniu 12.02.2020 r. poinformował oskarżonego mjr. B. P. o niewykonaniu przez pozostałych dwóch oskarżonych polecenia zorganizowania szkolenia z CAS i CCA, nie zasługują na wiarygodność, w sytuacji gdy całość materiału dowodowego prowadzi do przeciwnych wniosków.

W konsekwencji tych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Obrońca oskarżonego mjr. M. S. zaskarżył wyrok „w zakresie pkt I w odniesieniu do kary oraz przypisania oskarżonemu odpowiedzialności za czyn z art. 231 par. 1 k.k.” i zarzucił:

- „1. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących jego podstawę i mogący mieć wpływ na jego treść polegający na przyjęciu, że przeprowadzenie uzupełniających szkoleń Close Combat ATtack i Close AirSupport było obowiązkowe oraz że zespół certyfikujący narodowej [...] PKW [...] mógł skutecznie zalecić przeprowadzenie tych szkoleń, a tym samym ich nieprzeprowadzenie stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego w postaci szkody dla dyscypliny wojskowej oraz wiarygodności szkoleniowej wojska w sytuacji, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że nie było normatywnych ani merytorycznych podstaw do sformułowania zalecenia o przeprowadzeniu

uzupełniających szkoleń, zaś decyzja zespołu certyfikującego (który pozostawał w błędzie co do istnienia takich podstaw), nie może być samodzielnym źródłem obowiązku przeprowadzenia szkoleń,

4. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących jego podstawę i mogący mieć wpływ na jego treść polegający na przyjęciu, że realizacja celów kary wymaga zastosowania wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności w sytuacji, gdy okoliczności popełnienia zarzucanego czynu, postawa procesowa oskarżonego oraz jego właściwości osobiste przemawiają za przyjęciem, że wystarczające byłoby względem niego warunkowe umorzenie postępowania,
5. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących jego podstawę i mogący mieć wpływ na jego treść polegający na przyjęciu, że okoliczności popełnienia zarzucanego czynu nie uzasadniają zastosowania wobec oskarżonego na podstawie art. 21 par. 3 k.k. nadzwyczajnego złagodzenia kary, w sytuacji gdy przemawiają za tym jego postawa procesowa oraz właściwości osobiste”.

Odwołując się do tych zarzutów skarżący wniósł o zmianę wyroku „przez uchylenie kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego oskarżonemu z art. 231 par. 1 k.k. oraz warunkowe umorzenie postępowania”.

Obrońca oskarżonej por. A. D. zaskarżył wyrok w całości (w zakresie pkt IV) i zarzucił:

- „1. na podstawie art. 438 pkt 2 i 4 k.p.k. obrazę przepisów postępowania i błąd w ustaleniach faktycznych mające wpływ na wynik sprawy, a mianowicie naruszenie art. 4, 7, 410 i 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegające na ustaleniu okoliczności sprawy na niekompletnym, względnie nie wziętym w ogóle pod uwagę, materiale dowodowym z wyeliminowaniem części wyjaśnień oskarżonej, wyłącznie z uwagi na to, że postawiono jej zarzut w akcie oskarżenia, a daniu w całości wiary zeznaniom świadków i pozostałych współoskarżonych oficerów, podczas gdy wyjaśnienia por. A. D. wprost przemawiały za odmiennym rozstrzygnięciem w sprawie, wbrew takiemu wskazaniu Sądu I instancji, i potrzebie zupełnie odmiennej kwalifikacji jej zachowania, braku przyjęcia zasad podległości wojskowej, braku chęci Sądu I instancji do zmierzenia się z oceną jej wyjaśnień w zakresie jej braku chęci do brania udziału w popełnieniu czynu, braku uwzględnienia pełnego kontekstu sprawy oraz przymuszenia jej do

działania przez bezpośrednich przełożonych oficerów, a także w ostateczności błąd w ustaleniach w zakresie okoliczności łagodzących i dyrektyw wymiaru kary, które w zakresie zaostrzenia wymiaru kary są szeroko opisane, zaś w zakresie łagodzącym wyłącznie spłycone do jednozdaniowego, bądź słownego opisu nie poddającego się kontroli lub też dalszej weryfikacji, jak też ocenie,

2. w konsekwencji rażąco niewspółmierność kary względem popełnionego czynu, to jest orzeczenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, podczas gdy karą adekwatną względem czynu, okoliczności jego popełnienia, a w szczególności stopnia winy byłaby kara grzywny”.

W związku z opisanymi zarzutami autor apelacji wniósł o:

1. zmianę wyroku i orzeczenie kary 20.000 zł grzywny w miejsce kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania,
2. uchylenie wyroku w części dotyczącej oskarżonej i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Ze względu na to, że wniosek o uzasadnienie wyroku złożył jedynie obrońca oskarżonego majora M. S., uzasadnienie – stosownie do art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 422 i 423 k.p.k. – ogranicza się do rozważenia zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy tylko tego oskarżonego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarzut z pkt 1 apelacji koncentruje się na kwestii braku normatywnych i merytorycznych podstaw do formułowania zalecenia przeprowadzenia uzupełniających szkoleń, zaś decyzja zespołu certyfikującego, według skarżącego, nie może być samodzielnym źródłem obowiązku przeprowadzenia szkoleń. W ocenie obrońcy, podzielenie tego stanowiska wyklucza możliwość przypisania oskarżonemu odpowiedzialności za przestępstwo z art. 231 § 1 k.k., ponieważ nie mogło dojść do szkody w interesie publicznym poprzez szkodę dla dyscypliny wojskowej oraz dla wiarygodności szkoleniowej wojska. Zagadnienie źródła obowiązku zorganizowania szkolenia, obciążającego oskarżoną porucznik A. D. (ze względu na przyjętą konstrukcję współdziałania rozważania te odnoszą się także do oskarżonego M. S.), stało się przedmiotem wywodów Sądu pierwszej instancji, zawartych na stronach 132 – 135 uzasadnienia jego orzeczenia. Przedstawiony ciąg rozumowania, odwołujący się do poszczególnych dokumentów i faktów jest przekonujący i nie budzi

zasadniczych zastrzeżeń. Najistotniejszym elementem tego wyводу jest konkluzja, że „bez względu na okoliczność, czy dostrzeżone niedociągnięcia przez zespół certyfikujący w Z. w dniach 14-16.01.2020 roku były formalnie uzasadnione, czy nie – zadaniem dowódcy NEWL [...] PKW [...], a zarazem dowódcy 3 [...] w G. ppłk. R. S. było rzetelne wykonanie nałożonego na niego przez 1 [...] zadania służbowego, bez wnikania w trafność i zasadność wydanego polecenia służbowego. W wojsku każdy rozkaz, polecenie służbowe (prośba wydana służbowo – jest niczym innym jak poleceniem służbowym), o ile nie jest przestępstwem – jest wiążące i wykonuje się je, a nie bada jego zasadność. (...) tym samym ppłk R. S. był w pełni władny i kompetentny do postawienia zadania swojej podwładnej por. A. D., młodszemu oficerowi z S-3 w 3 [...] w G., zorganizowania szkolenia uzupełniającego z zakresu CAS i CCA zgodnie z harmonogramem pokontrolnym”. Jak łatwo zauważyć, ostatecznego źródła obowiązku zorganizowania szkolenia Sąd upatruje w poleceniu ppłk. R. S. skierowanym do por. A. D., przy czym wykonywanie tych czynności mieściło się w zakresie jej kompetencji służbowych. W opisanej sytuacji nie mają istotnego znaczenia rozważanie skarżącego, zawarte w uzasadnieniu apelacji, odnoszące się do kwestii prawnych leżących u podstaw sformułowania przez zespół certyfikujący zaleceń w zakresie potrzeby przeprowadzenia uzupełniającego szkolenia. Ostatecznie bowiem, rzecz sprowadza się do kontestowania stanowiska Sądu, iż każdy rozkaz, czy polecenie, jeżeli nie ma charakteru przestępczego, jest wiążące. Skarżący czyni to odwołując się do doktrynalnej definicji dyscypliny wojskowej, uznając jednak, że nie mieści się w niej przestrzeganie nakazów, które nie znajdują uzasadnienia prawnego. Zgodzić się należy z autorem apelacji, że „dyscyplina wojskowa polega na przestrzeganiu przez żołnierza przepisów prawa dotyczących służby wojskowej i innych przepisów prawa przewidujących odpowiedzialność dyscyplinarną na zasadach i w trybie określonych w ustawie oraz wykonywaniu rozkazów i decyzji wydanych w sprawach służbowych”. Pozostaje to w zgodzie z treścią ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie ojczyzny (tekst jednolity Dz. U. 2022.2305, ze zm.), a w szczególności z art. 353 ust. 1 i 2 pkt 3, 4, 5 i 6, którego przepisy przewidują odpowiednio, że naruszenie dyscypliny wojskowej stanowi czyn żołnierza polegający na:

- zachowaniu godzącym w dobre imię lub interes Sił Zbrojnych, zawinionym przekroczeniu uprawnień albo niewykonaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa, w tym rozkazów i poleceń wydanych przez przełożonych uprawnionych na podstawie tych przepisów (ust. 1),
- odmowie wykonania lub niewykonaniu rozkazu lub polecenia (ust. 2 pkt 3),
- zaniechaniu czynności służbowej albo wykonaniu jej w sposób nieprawidłowy (ust. 2 pkt 4),
- niedopełnieniu obowiązków służbowych albo przekroczeniu uprawnień określonych w przepisach prawa (ust. 2 pkt 5),
- świadomym wprowadzeniu w błąd przełożonego lub innego żołnierza, jeżeli spowodowało to lub mogło spowodować szkodę w służbie, żołnierzowi lub innej osobie (ust. 2 pkt 6).

Skarżący trafnie zauważa, że nie ma podstaw, by dyscyplinę wojskową, obowiązującą w czasie działania oskarżonych, rozumieć inaczej niż na gruncie przepisów obowiązujących obecnie. Warto podkreślić, że przedstawione pojmowanie dyscypliny wojskowej odpowiada także jej potocznemu rozumieniu jako ścisłemu podporządkowaniu się każdego żołnierza zasadom postępowania określonym w regulaminach i innych przepisach wojskowych oraz rozkazom i poleceniom przełożonych, ponieważ wojsko, jako instytucja, wymaga ładu wewnętrznego, przestrzegania porządku, ścisłego respektowania zasad i norm oraz sprawnego wykonywania rozkazów i decyzji.

W świetle powyższych uwag trudno znaleźć racjonalne argumenty przemawiające za tym, że por. A. D. nie była związana poleceniem swojego przełożonego. Za całkowicie nietrafne uznać należy uwagi skarżącego, iż dyscyplina wojskowa nie może być utożsamiana ze ślepym posłuszeństwem, ponieważ odrywają się one od realiów sprawy. W grę przecież nie wchodzi ani odmowa wykonania polecenia, ani kontestowanie legalności, czy zasadności polecenia, lecz pozorowanie wykonania polecenia ze wszelkimi tego następstwami. Oskarżonym, którym przypisano współdziałanie, nie zarzucono przecież niewykonania rozkazu czy polecenia. Z opisu czynów przypisanych oraz z poczynionych ustaleń faktycznych wynika przecież, że oskarżony S., działając wspólnie i w porozumieniu z oskarżoną D., współdziałał z nią w niedopełnieniu przez nią obowiązków służbowych w postaci

niewykonania polecenia dowódcy w ten sposób, że brał udział w działaniach pozorujących zorganizowanie mającego się odbyć szkolenia. Oskarżeni, mówiąc kolokwialnie, udawali, że wykonują polecenie, pozorowali wezwanie uczestników szkolenia, uzgadniali i przygotowywali część projektu rozkazu dowódcy, potwierdzającego nieprawdę o odbyciu szkolenia i zapewnili dowódcę, że szkolenie zostało przeprowadzone. Takie zachowanie całkowicie odrywa się od twierdzenia skarżącego, iż brak niejako pierwotnej podstawy prawnej do domagania się przeprowadzenia szkolenia uniemożliwia zakwalifikowanie czynu oskarżonego z art. 231 § 1 k.k. z uwagi na brak przesłanki działania na szkodę interesu publicznego. Dyscyplina wojskowa jest podstawą funkcjonowania sił zbrojnych jako struktury zhierarchizowanej, opartej m.in. na karności, rygorze i porządku. Sposób działania oskarżonych rażąco naruszał reguły postępowania, nie sposób zatem kwestionować, że poprzez niewykonanie obowiązków działali na szkodę dyscypliny wojskowej. Jest oczywiste, że oskarżeni działali również na szkodę wiarygodności szkoleniowej wojska, jak ujęto to w opisie czynu przypisanego. Trudno o większe naruszenie tej wiarygodności, niż to, że w jednostce wojskowej, zajmującej się organizowaniem i przeprowadzaniem szkoleń, pozoruje się przeprowadzenie szkolenia, przy świadomości osób, które miały zostać przeszkolone i wprowadza się w błąd przełożonego, co do zorganizowania i przeprowadzenia szkolenia.

W świetle powyższych uwag zarzut z pkt 1 apelacji uznać należało za niezasadny.

Zarzuty z pkt 2 i 3 środka odwoławczego, choć zakwalifikowane zostały przez autora apelacji, jako błędy w ustaleniach faktycznych, w rzeczywistości kwestionują rozstrzygnięcie o karze w perspektywie jej rażącej niewspółmierności.

Podnoszenie, iż Sąd pierwszej instancji dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że w sprawie brak jest przesłanek uzasadniających zastosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary, ocenić należy jako oczywiście bezzasadne. Na stronie 121 uzasadnienia zaskarżonego wyroku, wśród okoliczności łagodzących wskazano, że „M. S. jawił się ekstraneusem, współdziałającym z por. A. D., której dowódca (...) postawił zadanie zorganizowanie szkolenia uzupełniającego”. Jednocześnie uznano, że z uwagi na wysoce istotną i aktywną rolę oskarżonego w organizowaniu pozorowanego szkolenia, bez której nie doszłoby do popełnienia przestępstwa, brak jest podstaw do zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary

na podstawie art. 21 § 3 k.k. (strona 122 uzasadnienia). Stanowisko to jest trafne. Po pierwsze, stosowanie nadzwyczajnego złagodzenia kary na tej podstawie prawnej ma charakter fakultatywny. Po drugie, racje Sądu wskazujące na brak podstaw do stosowania tej instytucji są przekonujące. Po trzecie, apelacja nie zawiera argumentów, które mogłyby doprowadzić do zmiany powyższego stanowiska. W uzasadnieniu środka odwoławczego ograniczono się bowiem do odwołania się do tego, że oskarżonego „nie dotyczy okoliczność w postaci obowiązku organizacji i przeprowadzeni szkoleń (dotycząca oskarżonej A. D.)”, co przecież Sąd pierwszej instancji miał na względzie, oraz do wywodów uzasadniających zarzut z pkt 2 apelacji, które – o czym niżej – doprowadziły do zmiany wyroku bez potrzeby stosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Zgodzić się należy ze skarżącym, że biorąc pod uwagę okoliczności sprawy oraz dane charakteryzujące oskarżonego, wymierzenie mu kary pozbawienia wolności, nawet z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, było rozstrzygnięciem rażąco niewspółmiernym. Nie ma natomiast podstaw do uwzględnienia poglądu skarżącego, że właściwym rozstrzygnięciem byłoby warunkowe umorzenie postępowania. Przepis art. 66 § 1 k.k. stanowi, że sąd może warunkowo umorzyć postępowanie m.in. wówczas, gdy wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne. Przesłanki te w rozważanej sprawie nie są spełnione. Rola oskarżonego w popełnionym przestępstwie, liczba podejmowanych czynności sprawczych oraz dopuszczenie się przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w zbiegu z art. 272 k.k. wykluczają możliwość przyjęcia, że zarówno wina, jak i stopień społecznej szkodliwości czynu nie są znaczne.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo wskazał na występujące w sprawie okoliczności obciążające i łagodzące, jednak zaskarżone rozstrzygnięcie nie uwzględnia w wystarczającym stopniu tych ostatnich. Przepis art. 37a § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania przez Sąd meriti stanowił, że jeżeli przestępstwo jest zagrożone tylko karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, a wymierzona za nie kara pozbawienia wolności nie byłaby surowsza od roku, sąd zamiast tej kary może orzec karę ograniczenia wolności nie niższą od 3 miesięcy albo grzywnę nie niższą niż 100 stawek dziennych. Zagrożenie ustawowe przypisanego oskarżonemu czynu jest niższe niż 8 lat pozbawienia wolności, a orzeczona przez Sąd kara nie była surowsza od roku pozbawienia wolności. Istniały zatem przesłanki do

rozważenia możliwości zastosowania instytucji przewidzianej w art. 37a § 1 k.k. Uwzględniając akcentowane przez skarżącego okoliczności łagodzące związane z dotychczasowym przebiegiem służby oskarżonego, jego postawą po popełnieniu przestępstwa, w tym także w toku procesu, w ocenie Sądu Najwyższego, represją adekwatną do stopnia zawinienia oskarżonego i szkodliwości społecznej czynu, a także realizującą właściwie cele kary z zakresu prewencji indywidualnej i ogólnej, będzie kara 250 stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 20 złotych. Jednym z istotnych elementów mających wpływ na wybór rodzaju kary była okoliczność, iż brak przeszkolenia z zakresu CCA i CAS nie mógłby wiązać się z narażeniem żołnierzy na niebezpieczeństwo w rejonie działań poza granicami kraju. Kwestia ta została dostrzeżona przez Wojskowy Sąd Okręgowy, lecz – według Sądu Najwyższego – nie nadano jej odpowiednie znaczenia. Wysokość jednej stawki dziennej grzywny ukształtowana została na takim samym poziomie jak w orzeczeniu Sądu pierwszej instancji przy wymierzeniu kary grzywny na podstawie 71 § 1 k.k. Prewencyjny charakter orzeczenia został wzmocniony przez utrzymanie w mocy rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji o środku karnym z art. 43b k.k. w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości.

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy zmienił zaskarżony wyrok w odniesieniu do oskarżonego M. S. w ten sposób, że;

- uchylił pkt I.2, tj. rozstrzygnięcie o wymierzeniu grzywny na podstawie art. 71 § 1 k.k.,
- w miejsce rozstrzygnięcia o karze zawartego w pkt I.1 – tj. wymierzenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, orzekł wobec oskarżonego na podstawie art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. oraz na podstawie art. 33 § 1 k.k. karę 250 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na dwadzieścia złotych,
- w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 10 ust. 1 i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1971 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r, poz. 123) i art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 633 k.p.k.

[a!]

[PGW]